

ZIMSKA ŠKOLA ZA MLADE POLITIČARE/KE

U Banjoj Luci je od 30. novembra do 3. decembra 2006. godine, u organizaciji Helsinškog parlamenta građana, održana Druga zimska škola za mlade političare/ke.

Zimska škola je okupila mlade parlamentarce iz različitih političkih partija koji su na posljednjim izborima dobili povjerenje građana i ušli u kantonalne i entitetske skupštine.

Učesnici su imali priliku da se međusobno upoznaju i razmijene iskustva i ideje, ali i da razmotre načine na koje oni, kao članovi parlamenata, mogu poboljšati položaj mladih u BiH.

Jedan od zaključaka trodnevne Zimske škole je da 7 procenata (7%) mladih, izabranih za neki od nivoa zakonodavne vlasti u BiH na posljednjim izborima, nije zadovoljavajući. Takođe je zaključeno da

treba nastaviti rad na edukaciji mladih političara i podizanju svijesti o važnosti saradnje omladinskih NVO i mladih političara. Učesnici su ocijenili da je prilika koja je ukazana njima, kao mladim članovima parlamenata, prostor, ali i obaveza za obezbjeđivanje više prostora mladima u strukturama vlasti.

Programom rada Zimske škole bile su pokrivene različite oblasti i teme koje su interesantne mladim političarima, od kojih će većina po prvi put sjesti u skupštinske klupe.

U ovom broju biltena "Mladi u politici" prenosimo vam dio izlaganja Marije Lugačić koja je imala 21 godinu kada je izabrana za zastupnicu u Hrvatskom saboru i koja je svojim mladim kolegama u BiH prenijela neka svoja iskustva i savjete kako se nositi sa titulom "mladi parlamentarac".

Импресум

Urednica: Dragana Dardić
Helsinški parlament građana (HPG) Banja Luka je lokalna nevladina organizacija u Bosni i Hercegovini. Helsinški parlament građana Banja Luka podržava i stimuliše autonomnost i slobodu svih građana/građanki uključivanjem marginalizovanih društvenih grupa u demokratske procese, naročito žena i mladih. Stvaranje uslova za intenzivnije uključivanje mladih u javni život je jedno od programskih ciljeva HPG-a. U okviru ove programske oblasti HPG sprovodi projekat "Promijeni TI" koji je finansijski podržan od Oslof Palme International Center, zahvaljujući donaciji Švedske međunarodne razvojne agencije (SIDA).
Ovaj mjesečni bilten koji drži u ruci je alat kojim te informišemo kako i ti da izadeš iz margine i postaneš onaj koji/ona koja odlučuje šta će se dešavati u tvojoj okolini. Zato Promijeni IT!

Tim Omladinskog programa HPG

Krfska 84 - 78000 Banjaluka - tel: 051 432 753 - faks: 051 432 752 - mladi@hcb.org - www.hcb.org

Млада политичарка у хрватском Сабору

Marija Lugačić se sa 18 godina učlanila u SDP, vrlo brzo je osnovala Форум младих СДП-а града Загреб, а са 21 годином ушла је у хрватски Сабор.

Ова млада саборска заступница сугерисала је младим БиХ парламентарцима да прво заврше факултет и да на самом почетку своје политичке каријере поставе јасне границе између свог приватног и јавног живота. "Размишљајте о имиџу какав желите оставити у јавности, не допустити да вас развлаче по новинама", истакла је Лугарићка додајући да је јако важно одабрати тему и област које ће се пратити.

"Немојте узети за тему младе, јер то није дугорочно добра тема за вас. Из свог примера вам могу рећи да је то јако битно, јер тренутно нико не разговара о образовању, а да мене не пита за сугестију", истакла је она.

Неке од сугестија које је упутила младим БиХ парламентарцима односиле су се на унутарстраначку и сарадњу са грађанима: "Најбоље је ићи на страначке састанке

и бомбардирати их информацијама. А када је ријеч о сарадњи са грађанима - на службене визитке ставите свој број мобилног, немистифицирајте свој посао, будите посредни и чувајте све предмете које сте ријешили, јер ће вас на крају питати шта сте урадили за вријеме свог мандата. Можете послати и припоњење за јавност медијима у којем ћете навести све шта сте napravili. Потребно је све писати, јер послјије се заборави."

Према њеним ријечима партнерства се требају развијати са свима: "Ви себи морате стварати савезнике. Ви имате легалитет и легитимитет и ваша је обавеза да саслушате сваку иницијативу и да је подржите уколико се са њом слажете. Уколико се не слажете, слободно то реците."

Када је ријеч о медијима и како привући њихову пажњу, заступница хрватског Сабора је истакла да новинаре углавном привлаче скандали и нека другачија, интересантна мишљења.

"Будите другачији од оних старијих у раду с медијима. Кад имате неку акцију увијек провучите своју идеју. Ако имате неку причу која је мање атрактивна пласирајте је онда кад се ништа не дешава. Остварите ближе контакте с новинарима, дајте им повремено неку ексклузиву. Немојте се свађати са новинарима, јер је то унапријед осуђено на пропаст и унапријед изгубљено. И запамтите да са новинарима никад нема неслужбених разговора. Они ће вас увијек снимати и биљезити оно што говорите или радите", нагласила је Лугарићка.

А када је ријеч о наступима у парламенту, Лугарићка је саветовала младим носиоцима законодавне власти у БиХ да добро проуче парламентарне процедуре, јер им то може увелико помоћи и олакшати рад, те да увијек имају припремљену причу коју ће причати.

"Немојте чекати да се нешто деси, па да онда реагујете. Реагирајте чим чујете да ће се нешто десити. Ако имате добру причу, онда је требате искористити до краја. И не дајте се завести када вам кажу "не може то због нашег закона". Ваш је аргумент нека буде: "Ако не може, ми ћемо тај закон промијенити", истакла је Марија Лугарић која је у Бањој Луци са новоизабраним младим парламентарцима у БиХ подијелила своја искуства из "саборских клупа".

This document has been financed by the Swedish International Development Cooperation Agency, Sida. Sida does not necessarily share the views expressed in this material. Responsibility for its contents rests entirely with the author.

Ovaj dokument je izrajen uz finansijsku podršku (u vedske me)unardne agencije za razvoj i saradnju SIDA. Mi (c) qewa i stavovi koji su u wemu navedeni pri padaju Hel si n (kom parl ament) grajana Bawa Luka (to ne zna-i da su to i zvani -ni stavovi) SIDA-e. HPG Bawa Luka je i sku-i vo odgovoran za sadr-aj ovog dokumenta.

MLADI U POLITICI

ГОДИНА 1

БРОЈ 6

ЦИЈЕНА 0 КМ

ДЕЦЕМБАР 2006.

ХЕЛСИНШКИ ПАРЛАМЕНТ ГРАЂАНА

U ovom broju čitajte:

Mladi u svijetu "visoke politike":

Protekli izbori u Bosni i Hercegovini su u svijet "visoke" politike uveli do sada, sasvim sigurno, najveći broj mladih ljudi. To treba posmatrati sa određenom dozom rezerve, jer najbolji rezultat do sada nije bezuvjetno i dobar rezultat.

"Mladi u parlamentima od Dejtona do danas":

Od 518 nosilaca mandata, koliko ih je izabrano na oktobarskim opštim izborima ove godine, 7% njih mlađe je od 30 godina. Da li je to bolje ili gore u odnosu na prethodne izbore teško je reći, jer podataka o učešću mladih u zakonodavnim tijelima na svim nivoima u BiH od Dejtona do danas skoro da i nema.

Zimska škola za mlade političare/ke:

Druga zimska škola koja je održana početkom decembra u Banjoj Luci okupila je mlade parlamentarce iz različitih političkih partija koji su na posljednjim izborima dobili povjerenje građana i ušli u kantonalne i entitetske skupštine.

Mlada političarka u hrvatskom Saboru:

Marija Lugačić je imala 21 godinu kada je izabrana za zastupnicu u hrvatskom Saboru. Ona je sa novoizabranim mladim parlamentarima u BiH podijelila svoja iskustva iz "saborских klupa".

Mladi u svijetu "visoke politike"

Zanimljiva je "igra" koju su pojedine stranke odigrale - od ovjerenih 7.245 kandidata njih 63,76% bili su muškarci. Reklo bi se očekivana muška prevaga. Ali je još zanimljiviji podatak da se od 1.526 osoba na listama čija starosna dob nije prelazila 30 godina, veliku prevagu odnose upravo žene - kojih ima 56,68 %.

Piše: Tanja Topić, politički analitičar

Protekli izbori u Bosni i Hercegovini su u svijet "visoke" politike uveli do sada, sasvim sigurno, najveći broj mladih ljudi. To treba posmatrati sa određenom dozom rezerve, jer najbolji rezultat do sada nije bezuvjetno i dobar rezultat. Opšti podaci govore da je jedan dio stranaka u BiH na proteklim izborima favorizovao mlade ljude. Razlog tome je jednostavan - pridobiti ovu društvenu grupu i steći simpatije društva. Statistički podaci govore da su mladi na izbornim listama stranaka zauzimali od 15 do 33 odsto, pri čemu treba skrenuti pažnju na mjesta koja su mladi na tim listama zauzeli - negdje su bili na samom kraju, a negdje

ravnomojnije raspoređeni. Zanimljiva je "igra" koju su pojedine stranke odigrale - od ovjerenih 7.245 kandidata njih 63,76% bili su muškarci. Reklo bi se očekivana muška prevaga. Ali je još zanimljiviji podatak da se od 1.526 osoba na listama čija starosna dob nije prelazila 30 godina, veliku prevagu odnose upravo žene - kojih ima 56,68 %.

Logično je da su stranke nastojale zadovoljiti kako starosne tako i rodne karakteristike kandidata, ali sistemom otvorenih lista svi ti napori i nastojanja (iskrena ili ne) padala su u vodu. Tu opet dolazi do izražaja naše političko-kulturno naslijeđe, sa nesklonošću ka ženama i mladima u politici. Ovdje postoje i sumnje da li su

stranke svjesno izmanipulisale i mlade i žene. Kad je riječ o uspjehu mladih na izborima onda treba naglasiti da se on razlikuje na entitetskim nivoima od rezultata na državnoj razini. U državnom parlamentu nema poslanika mlađeg od 30 godina. Najmlađi je jedan tridesetčetvorogodišnjak. Ujedno i jedini poslanik te starosne dobi.

U entitetskim parlamentima situacija je kudikamo bolja.

Najprije ilustracija jednog od boljih rezultata - među 41 poslanikom pobjedničke stranke na izborima za Narodnu skupštinu Republike Srpske, jedanaest mladih ljudi (do 35 godina) zauzelo je poslaničke klupe SNSD-a. Od toga njih šestorica su mladi

ljudi dobrim dijelom i iskoristili. Da li će se snaći u prakticiranju politike i stvarnom političkom životu, ostaje tek da se vidi. To je onaj teži dio koji slijedi nakon izbornog otrežnjenja.

S druge strane, ako se pak ima u vidu činjenica da je na ovim izborima birano 518 nosilaca mandata, da je na izborima nastupilo 56 političkih subjekata, sa 7245 ovjerenih kandidata, onda ove brojke o mladima koji su se izborili za svoje mjesto u političkoj gubi na značaju. Gruba matematika govori da je u parlamentarni život ušlo nekih pedesetak mladih ljudi, brojke dalje govore da je najviše parlamentaraca iz reda Stranke demokratske akcije, dok iz svih ostalih stranaka zajedno

imamo 26 mladih parlamentara. Rekli bismo neznatno, pogotovo što znamo da se u naredne četiri godine ništa ne može promijeniti. Ako bismo izborne rezultate pojednostavili, onda se može reći da su najbolje rezultate izborili mladi unutar SNSD-a i Stranke za demokratsku akciju, reklo bi se u strankama različitih profila. Pri tome ne treba zanemariti činjenicu da su ovi izbori specifični zbog nekih novih karakteristika, sa kojima se nismo susretali ranije. Podrška starim nacionalističkim strankama je opala, ali se razvio i napredovao je jedan novi sloj stranaka desnog centra i nacionalističko-socijaldemokratskih. Ako su, a to ovi izbori dijelom jesu i pokazali, građani glasali po istoj (nacionalnoj) matrici, ako je to bio odlučujući momenat za glasove mladih ljudi, te njihov izbor, onda postoje ozbiljni razlozi za zabrinutost.

U državnom parlamentu nema poslanika mlađeg od 30 godina. Najmlađi je jedan tridesetčetvorogodišnjak. Ujedno i jedini poslanik te starosne dobi.

Zapravo, sve dosadašnje analize govore o dvije skupine mladih ljudi u BiH: jednoj, koja je potpuno nezainteresovana za politiku, a ni sama nema političkih ambicija. Neka istraživanja takođe pokazuju da mladi u BiH spadaju u konzervativnije snage društva, te da su čak i penzioneri aktivniji i progresivniji od njih. Druga skupina mladih je već zauzela određena mjesta u političkim partijama, mnogima od njih se prebacuje to što se ponašaju poput starijih stranačkih kolega, što se identifikuju u najvećem broju slučajeva sa stranačkim liderima koje oponašaju.

Novina ovih izbora je pojačan aktivizam nevladinog sektora, koji je mobilisao veliki dio mladih. Mladi ljudi su djelovali unutar ovog sektora, najprije na mobilizaciji glasača, odnosno motivisanju da se na izbore uopšte izađu. To nije loše, ako se zna, da su mladi među najvećim izbornim apstinentima. S druge strane, bitno je da mladi i nakon izbora djeluju unutar nevladinog sektora kao korektiv vladajućim strukturama. Iz perspektive mladih, ali i žena, koje slobodno možemo uvrstiti u „manjinske skupine“ društva (barem uticaja što se tiče), proći će još godina da bi predstavnici ovih grupa zauzeli značajnije mjesto na političkom prostoru BiH.

МЛАДИ У ПАРЛАМЕНТИМА ОД ДЕЈТОНА ДО ДАНАС

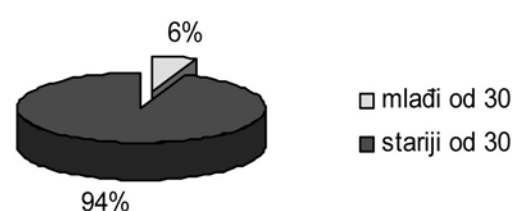
Да би једно истраживање било ваљано треба да буде утемељено, између осталог, и на емпијским подацима. Када је ријеч о учешћу младих у законодавним тијелима на свим нивоима у БиХ недостају управо ови подаци.

Статистика која је вођена до уназад пар година била је базирана искључиво на националној и страначкој припадности. Тако ћете, ако уђете у архиву неких законодавних институција, лако наћи податак да ли је изабрани посланик Србин, Хрват или Бошњак, али не и колико година

има. На основу имена сами можете закључити да ли је ријеч о посланику или посланици, мада ни име понекад не мора да одређује потпуно припадност. На примјер, Вања може бити и женско и мушко, тако да ни име није поуздан показатељ полне припадности.

Но, када је ријеч о старосној доби изабраних посланика/ица, такви подаци се појављују тек 2000. године. И судећи према овим подацима идеално доба за бављење "виском политиком" је између 40 и 50 године.

Заступници у законодавним тијелима на свим нивоима у БиХ након избора 2002.

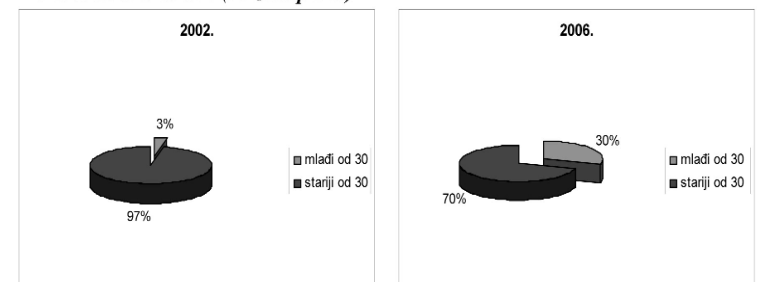

Подсјетимо се хронологије општих избора у БиХ од Дејтона до данас. Први послеријатни избори одржани су 1996. године; потом су 1997. године одржани ванредни избори за Народну скупштину РС, а слиједили су општи избори 1998., 2000., 2002. и 2006. године.

На последњим овогодишњим изборима проценат младих изабраних за неки од нивоа законодавне власти нешто је већи него 2002. године. Но, кренимо редом.

На кандидатским листама 2002. године било је око 20% млађих од 30 година, али тек незнатан број њих освојио је мандате. У законодавним тијелима на свим нивоима, укључујући и Дом народа Парламентарне скупштине БиХ и Дом народа Федерације БиХ, чији делегати се не бирају директно на изборима, било је, након избора 2002. године 6% млађих од 30 година.

▲ Унско-сански кантон (30 заступника)

На изборима одржаним 1. октобра 2006.

године од укупног броја кандидата (7245)

21% је било младих (1526).

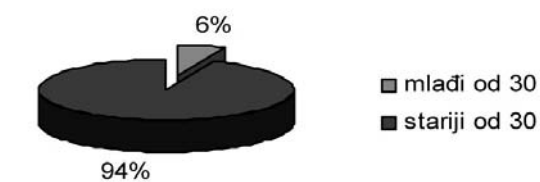
Изабрано је 518 носилаца мандата, од чега

је 7% њих млађе од 30 година.

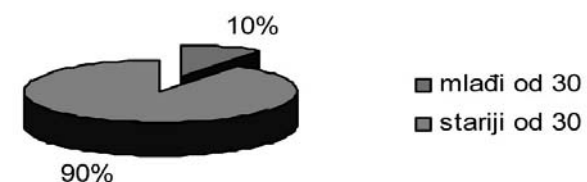
Predstavnički dom Parlamentarne skupštine BiH (42 poslanika)

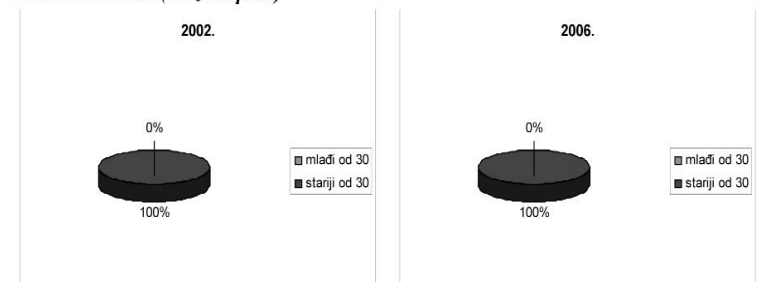
Predstavnički dom Parlamenta Federacije BiH (98 članova)

Narodna skupština RS (82 poslanika)

Posavski kanтон (21 заступник)

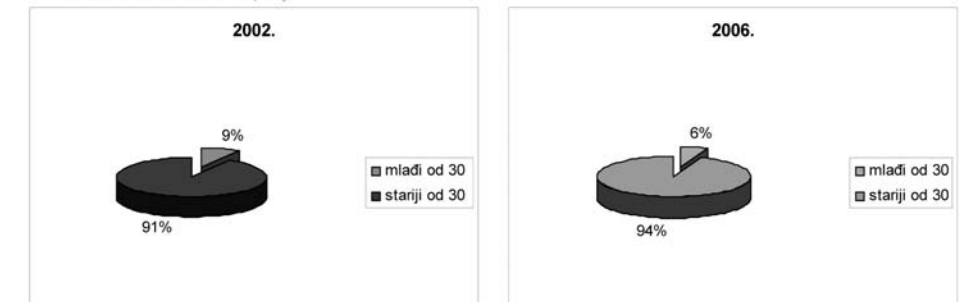

СТАРОСНА СТРУКТУРА ПОСЛАНИКА У ПАРЛАМЕНТАРНОЈ СКУПШТИНИ БИХ У МОМЕНТУ ИЗБОРА 2000. ГОДИНЕ

Дом народа (15 чланова)		Представнички дом (42 члана)	
Од 30 до 40 година (1970 - 1960)	2	Од 20 до 30 година (1970 - 1980)	1
Од 40 до 50 година (1960 - 1950)	10	Од 30 до 40 година (1970 - 1960)	6
Од 50 до 60 година (1950 - 1940)	2	Од 40 до 50 година (1960 - 1950)	21
Од 60 до 70 година (1940 - 1930)	1	Од 50 до 60 година (1950 - 1940)	10
		Од 60 до 70 година (1940 - 1930)	3
		Од 70 до 80 година (1930 - 1920)	1

Када је ријеч о кантоналним скупштинама само у четири скупштине ушло је, након последњих избора нешто више младих заступника него што их је било након избора 2002. године. У једној кантоналној скупштини остао је статус љуо (Посавски кантон је био и остао без младих заступника), а у пет кантоналних скупштине забиљежено је смањење броја изабраних младих.

▼ Тузлашки кантон (35)

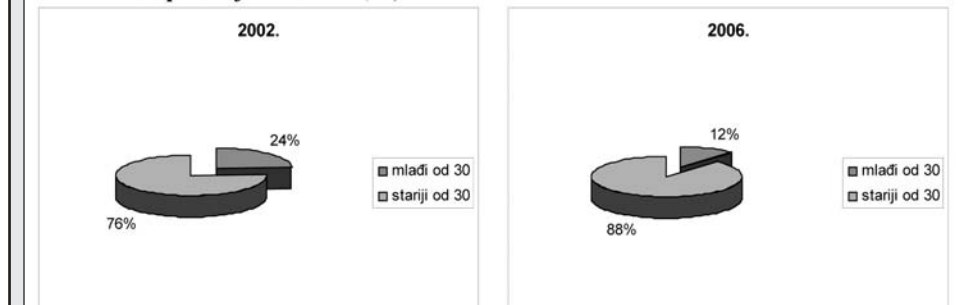

▲ Зеничко-добојски кантон (35)

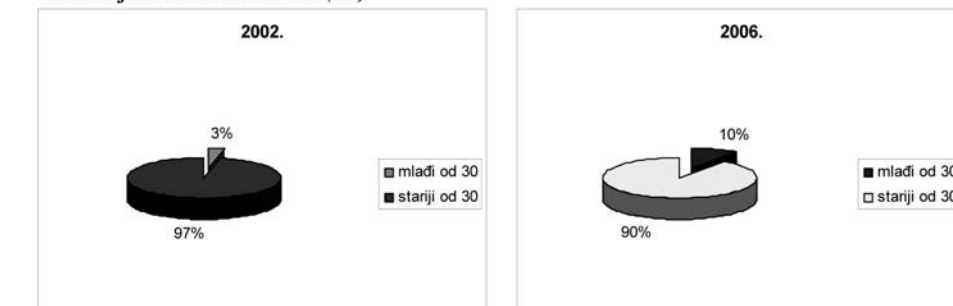

Босанско-подрињски кантон је након избора 2002. године важио за "најмлађи", јер је у скупштинским клупама овог кантона од 25 заступника сједило и 6 политичара млађих од 30 година. Међутим, након последњих избора епитет "најмлађег" понио је Унско-сански кантон у којем се број младих са 1 попео на невероватних 8 заступника млађих од 30 година.

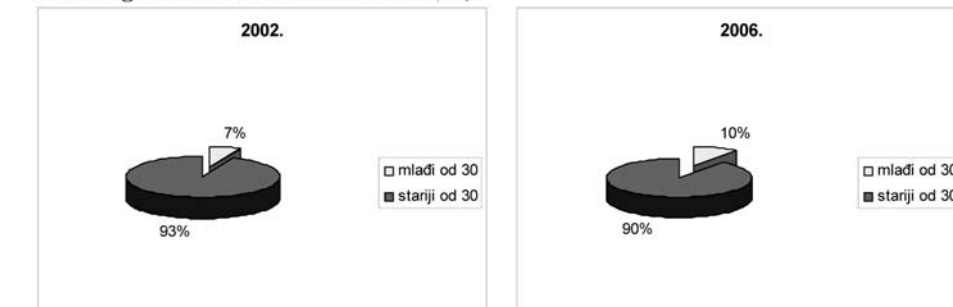
▼ Босанско-подрињски кантон (25)

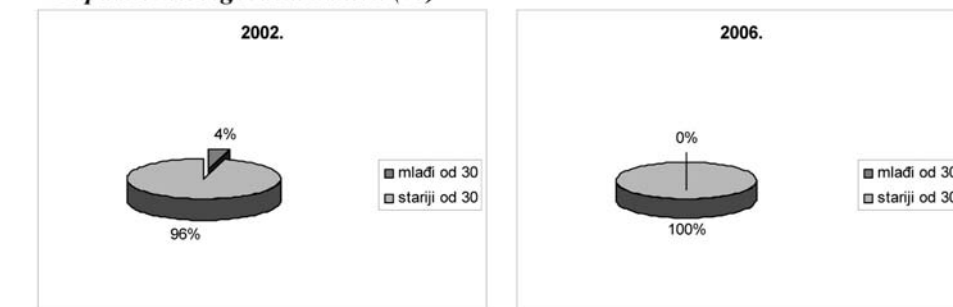
▲ Средањобосански кантон (30)

▲ Херцеговачко-неретвански кантон (30)

▼ Западно-херцеговачки кантон (23)

Када се сумирају доступни подаци произилази да се број изабраних младих смањује како се повећава ниво законодавне власти. Највише их је изабрано у кантоналне скупштине, док у Представничком дому Парламентарне скупштине БиХ нема ниједног посланика млађег од 30 година. У извршној власти скоро да и не партиципирају.

▼ Сарајевски кантон (35)

▼ Западно-босански кантон (25)

